

*Е. А. огли Нурієв,
аспірант кафедри публічного управління ННІ "Інститут державного управління"
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0002-3408-7522>*

DOI: 10.32702/2306-6814.2025.5.262

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ МОДЕРНІЗАЦІЇ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ РЕГІОНАЛЬНИМ РОЗВИТКОМ В УКРАЇНІ

*Е. А. ogli Nuriev,
Postgraduate student, department of Public Administration, Education and Research Institute "Institute of Public Administration", V.N. Karazin Kharkiv National University*

THEORETICAL FOUNDATIONS OF MODERNIZATION OF PUBLIC ADMINISTRATION REGIONAL DEVELOPMENT IN UKRAINE

У статті акцентовано на актуальності дослідження модернізації публічного управління регіональним розвитком, проведено огляд доробок вітчизняних та зарубіжних вчених, що присвячували увагу різним аспектам цієї тематики. З метою дослідження сутності та змісту, проведено ґрунтовний аналіз наукових підходів до визначення поняття "модернізація публічного управління регіональним розвитком". Визначено, що модернізація — багатовимірне поняття, що розглядається як процес вдосконалення, чи зміни моделі, як системне явище, чи новий вид публічного менеджменту, але всі наявні наукові підходи об'єднує те, що метою впровадження модернізації публічного управління є покращення якості системи.

Проаналізовано основні наявні концепції розвитку регіональної політики, до яких запропоновано віднести: концепцію нової регіональної політики; концепцію нового регіоналізму; концепцію багаторівневого врядування (multi-level governance); концепцію "розумного", сталого та інклюзивного розвитку регіонів. На основі аналізу наукових доробок вчених-регіоналістів, економістів та провідних фахівців з публічного управління систематизовано інформацію про зміст та методологію впровадження окреслених концепцій. Акцентовано на необхідності дотримання ключових принципів модернізації публічного управління регіональним розвитком, які забезпечують концептуальну цілісність, системність та збалансованість трансформаційних зусиль. Окреслено зміст базових принципів, таких як: принцип законності, субсидіарності, партисипативності, підзвітності та прозорості модернізаційних процесів, принцип інтегрованості, інноваційності, адаптивності, сталості, ефективності, субсидіарності та інклюзивності.

Запропоновано класифікувати основні передумови модернізації регіональної політики на загальні (типові для багатьох європейських держав та зумовлені світовими тенденціями) та спеціальні (що притаманні Україні через соціальні, економічні, політичні обставини, що склалися в країні). Проаналізовано основні стратегічні напрями модернізації, які визначають її цільові орієнтири, першочергові завдання та очікувані результати на довгострокову перспективу такі як: цифровізація управлінських процесів, інституційний вимір модернізаційних процесів, інтеграція концептуальних засад та механізмів "розумної" стратегії управління в регулятивні практики та проведення модернізації з урахуванням європейських орієнтирів.

The article emphasizes the relevance of the study of the modernization of public management of regional development, reviews the works of domestic and foreign scientists who devoted attention to various aspects of this topic. In order to study the essence and content, a thorough analysis of scientific approaches to the definition of the concept of "modernization of public management of regional development" was conducted. It was determined that modernization is a multidimensional concept that is considered as a process of improvement, or a change in the model, as a systemic phenomenon, or a new type of public management, but all existing scientific approaches are united by the fact that the purpose of implementing the modernization of public management is to improve the quality of the system. The main existing concepts of regional policy development are analyzed, which are proposed to include: the concept of a new regional policy; the concept of new regionalism; the concept of multi-level governance; the concept of "smart", sustainable and inclusive development of regions. Based on the analysis of scientific works of regional scientists, economists and leading specialists in public administration, information on the content and methodology of implementing the outlined concepts has been systematized. The emphasis is on the need to adhere to the key principles of modernization of public administration of regional development, which ensure conceptual integrity, systematicity and balance of transformation efforts. The content of basic principles has been outlined, such as: the principle of legality, subsidiarity, participation, accountability and transparency of modernization processes, the principle of integration, innovation, adaptability, sustainability, efficiency, subsidiarity and inclusiveness.

It is proposed to classify the main prerequisites for the modernization of regional policy into general (typical for many European countries and determined by global trends) and special (inherent in Ukraine due to the social, economic, political circumstances that have developed in the country). The main strategic directions of modernization, which determine its target guidelines, priority tasks and expected results in the long term, are analyzed, such as: digitalization of management processes, institutional dimension of modernization processes, integration of conceptual principles and mechanisms of "smart" management strategy into regulatory practices and modernization taking into account European guidelines.

Ключові слова: розвиток регіонів, регіональна політика, модернізація публічного управління, концепції регіональної політики, ефективність модернізації публічного управління.

Key words: regional development, regional policy, modernization of public administration, concepts of regional policy, effectiveness of modernization of public administration.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Система публічного управління регіональним розвитком в Україні перебуває в процесі трансформацій, аналогічних якому не було за всю історію існування нашої держави. Виклики, зумовлені наслідками війни, завданою економічною, соціальною, екологічною шкодою, поглиблення кризових явищ у всіх сферах суспільного життя, активізує необхідність об'єднання зусиль управлінців, політиків, експертів і науковців для вироблення та впровадження дієвих підходів до підвищення ефективності публічно-управлінської системи. В умовах динамічних суспільних змін все більшої актуальності набуває проблема модернізації публічного управління як ключової передумови забезпечення ефективності, результативності та адаптивності державного впливу на соціально-економічні процеси. Системне реформування передбачає перш за все, вивчення та аналіз наявної наукової парадигми та комплексу підходів та системи уявлень, як підґрунтя для подальшого аналізу стану публічного управління регіональним розвитком та пропозицій щодо його вдосконалення.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ, В ЯКИХ ЗАПОЧАТКОВАНО РОЗВ'ЯЗАННЯ ДАНОЇ ПРОБЛЕМИ І НА ЯКІ СПИРАЄТЬСЯ АВТОР, ВИДІЛЕННЯ НЕ ВИРІШЕНИХ РАНІШЕ ЧАСТИН ЗАГАЛЬНОЇ ПРОБЛЕМИ, КОТРИМ ПРИСВЯЧУЄТЬСЯ ОЗНАЧЕНА СТАТТЯ

Досліджуючи тематику публічного управління регіональним розвитком, варто зазначити, що вітчизняні та закордонні науковці приділяють значну увагу різним аспектам цієї системи, що підкреслює актуальність обраної тематики. Так, підходи до розуміння поняття та сутності модернізації публічного управління регіональним розвитком становлять науковий інтерес для С.А. Попова, В.М. Мартиненко, В.М. Князева та Ю.В. Бакаєва та О.В. Червякової. Значний внесок у розвиток теорії модернізації публічного управління здійснили і зарубіжні дослідники, зокрема, К. Поллітт і Г. Буккаерт обґрунтували концепцію нового публічного менеджменту (New Public Management).

У науковій літературі широко висвітлюються концепції розвитку регіонів, які, в свою чергу є теоретичним підґрунтям для модернізації публічного управлін-

Таблиця 1. Концепції регіональної політики

	Назва концепції	Зміст	Методика реалізації
1	Концепція нової регіональної політики	Розуміння регіонів не лише як об'єктів, але як суб'єктів політики регіонального розвитку, які мають необхідні повноваження та ресурси для визначення та реалізації власних пріоритетів в межах загальнонаціональної стратегії.	Ефективна реалізація такого підходу можлива лише на основі послідовної децентралізації влади та ресурсів, розширення фінансової автономії та інвестиційних можливостей регіонів.
2	Концепція нового регіоналізму	Визначається як багатомірний процес регіональної інтеграції, який охоплює економічні, політичні, соціальні й культурні аспекти і спрямований на встановлення територіального контролю і зв'язку з ідентичністю (регіональне громадянське суспільство), що пов'язано з глибокою інтеграцією.	Необхідність формування мережових, горизонтальних форм міжрегіональної взаємодії та співробітництва, підвищення ролі регіонів як драйверів інноваційного розвитку. Передбачає відхід від ієрархічних моделей управління на користь гнучких, адаптивних форм регіонального менеджменту, заснованих на партнерстві державних, приватних та громадських інституцій, інтеграції ресурсів, компетенцій.
3	Концепція багаторівневого врядування (multi-level governance)	Акцентує увагу на вертикальних та горизонтальних взаємодіях між різними територіальними рівнями влади у процесі формування та реалізації регіональної політики. Дозволяє забезпечити гнучкий розподіл повноважень та відповідальності між органами публічної влади різних рівнів, налагодити міжсекторальну співпрацю, мобілізувати ресурси.	Досягається за умови: чіткого розуміння органами публічної влади та іншими учасниками процесу соціальних потреб та інтересів різних цільових груп суспільства й адресних дій щодо задоволення цих потреб та інтересів. Такі умови є проявом сервісноорієнтованої державної політики та будується на відкритості влади, громадській участі та комунікаціях на усіх етапах прийняття та реалізації управлінських рішень.
4	Концепція «розумного», сталого та інклюзивного розвитку регіонів	Наголошує на пріоритетності інноваційної трансформації регіональних економік на основі розвитку науково-інноваційного потенціалу, створення регіональних інноваційних екосистем, кластерних форм організації економічної діяльності, смарт-інфраструктури.	Потребує суттєвої модернізації системи регіонального управління у напрямі її більшої відкритості, проактивності та орієнтації на підтримку структурних змін. Вимагає відповідної модернізації цілей, пріоритетів та механізмів державної регіональної політики, впровадження принципів та інструментів «зеленої» економіки, інклюзивного зростання, соціальної відповідальності на регіональному рівні.

Джерело: сформовано автором на основі [5; 6; 7; 8; 9].

ня. Так, концепція нового регіоналізму знаходить своє відображення в доробках М. Кітінга; дослідженню і обґрунтуванню концепції багаторівневого врядування приділяє значну увагу Є.Г. Матвіїшина; сучасній концепції "розумного", сталого та інклюзивного розвитку регіонів становлять науковий інтерес для П. Маккена, О.Ю. Бобровської та Т.А. Крушельницької. Дослідженню принципів модернізації публічного управління регіональним розвитком приділяють значну увагу Ю.В. Ковбасюк та К.О. Ващенко, Т.В. Безверхнюк, П.В. Жук, С.А. Попов.

З початком повномасштабного вторгнення наукова спільнота активізувала діяльність у сфері регіонального розвитку, бо з'явилися нові виклики і постали нові завдання, отже до цієї тематики звернулись вчені-регіоналісти, економісти, експерти з адміністративно-територіального поділу, політологи: О.В. Берданова, А.Ю. Васіна, І.А. Косач, І.В. Криворучко, А.Ф. Мельник, О.В. Михайловська, Г.Л. Монастирський, М.М. Шкільняк, О.О. Шевченко, та багато інших.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ (ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ)

Метою статті є теоретичне обґрунтування модернізації системи публічного управління регіональним розвитком в умовах сучасних викликів.

Основні завдання дослідження:

- дослідити основні наукові підходи до визначення поняття "модернізація системи публічного управління регіональним розвитком";
- проаналізувати основні концепції регіонального розвитку, їх зміст та методику впровадження;
- виокремити та охарактеризувати основні принципи модернізації публічного управління регіональним розвитком, що забезпечують концептуальну основу цілісності системи;
- систематизувати основні передумови та стратегічні напрямки модернізації регіональної політики.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ З ПОВНИМ ОБґРУНТУВАННЯМ ОТРИМАНИХ НАУКОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

Щоб дослідити сутність та зміст модернізації публічного управління доцільно вивчити наукові підходи до цих понять, що сформульовані передовими вченими. Багато дослідників розглядають модернізацію у контексті переходу до нової моделі публічного управління, яка відповідає вимогам постіндустріального, інформаційного суспільства. Так, на думку С.А. Попова, модернізація публічно-

го управління являє собою процес удосконалення діяльності органів влади шляхом впровадження в практику публічного адміністрування принципів, методів і технологій сучасного менеджменту, принципів, методів і підвищення ефективності та результативності управлінської діяльності, забезпечення її відкритості, прозорості та підконтрольності суспільству [1, с. 8].

Інші автори наголошують на інституційному вимірі модернізації публічного управління, яка передбачає цілеспрямовану трансформацію інституційного середовища функціонування владних інституцій з метою забезпечення їх більшої відповідності суспільним потребам та вимогам демократії. Зокрема, на думку В.М. Князева та Ю.В. Бакаєва, модернізація публічного управління — це процес якісних змін в організаційних структурах і функціях органів державного управління, фахової підготовки кадрів, удосконалення нормативно-правової бази адміністративно-державного управління, формування нової адміністративної культури [2, с. 5].

Заслужують на увагу і системні підходи до розуміння модернізації, які акцентують увагу на взаємопов'язаності та синергії змін в усіх підсистемах публічного управління — цільовій, функціональній, організаційній, нормативно-правовій, інформаційній, кадровій тощо. Так, Ю.О. Куц розглядає модернізацію як системну трансформацію публічного управління, що передбачає структурно-функціональне, нормативно-правове, кадрове, інформаційно-комунікаційне, ціннісне оновлення управлінської діяльності з метою підвищення її ефективності, прозорості, гнучкості та адаптивності до мінливих суспільних реалій [3, с. 103]. Подібної думки дотримується і Н.Т. Гончарук, наголошуючи, що модернізація має носити всеохоплюючий та взаємоузгоджений характер, поєднуючи інституційні, структурні, функціональні, кадрові, інформаційні, технологічні інновації в єдину стратегію удосконалення системи публічного управління.

Значний внесок у розвиток теорії модернізації публічного управління здійснили і зарубіжні дослідники. Зокрема, К. Поллітт і Г. Буккаерт обґрунтували концепцію нового публічного менеджменту (New Public Management), яка орієнтована на впровадження ринкових механізмів, принципів та технологій корпоративного управління в публічний сектор з метою підвищення його продуктивності, результативності та клієнтоорієнтованості. Ключовими напрямками модернізації публічного управління в рамках цієї концепції визначено: дебіюрократизацію та децентралізацію, розвиток конкуренції та альтернативних постачальників послуг, впровадження стандартів обслуговування та оцінки якості, орієнтацію на кінцеві результати та потреби споживачів [4, с. 6—10].

Отже модернізація — багатовимірне поняття, його можна розглядати як процес вдосконалення, чи зміни моделі, як системне явище, чи новий вид публічного менеджменту, але всі наявні наукові підходи об'єднують думку про те, що метою впровадження модернізації публічного управління є покращення якості системи. Саме тому, модернізація розглядається, в першу чергу, як якісне оновлення та удосконалення системи публічного управління відповідно до вимог часу, суспільних потреб та очікувань, досягнень науково-технічного прогресу та кращих світових практик. Вона передбачає комплексну трансформацію цілей, функцій, структур, механізмів та інструментів управлінської діяльності на основі сучасних концепцій належного врядування, інноваційних підходів та технологій.

Науковці і практики працюють над пошуком оптимальної концепції та відповідної моделі регіонального розвитку, застосування якої покликане розв'язати нагальні проблеми державного управління, адміністрування, територіальних громад та їх жителів, адже зараз система публічного управління потребує та формування нових підходів до застосування належної політики врядування [10, с. 59].

Ефективність модернізації публічного управління регіональним розвитком значною мірою визначається дотриманням ключових принципів, які забезпечують концептуальну цілісність, системність та збалансованість трансформаційних зусиль. Як слушно зазначає С.А. Попов, принципи публічного управління регіональним розвитком являють собою фундаментальні, науко-

во обґрунтовані положення, які відображають об'єктивні закономірності та визначають зміст, організаційну структуру та життєдіяльність компонентів регіонального управління [1, с. 17]. В умовах модернізаційних викликів формування адекватної системи принципів дозволяє забезпечити стратегічну спрямованість, адаптивність та ефективність управлінських інновацій в регіональному вимірі. Систематизуємо основні принципи модернізації публічного управління регіональним розвитком:

1) принцип законності, який передбачає здійснення модернізаційних перетворень на основі верховенства права та у чіткій відповідності конституційним нормам та діючому законодавству. Водночас, реалізація цього принципу не виключає можливості вдосконалення правової бази регіонального розвитку відповідно до нових викликів та потреб;

2) принцип субсидіарності, який вимагає передачі повноважень на найнижчий рівень, на якому вони можуть ефективно виконуватись. Дотримання цього принципу в процесі модернізації дозволяє оптимізувати розподіл владних повноважень, уникнути дублювання функцій, підвищити якість надання публічних послуг на регіональному та місцевому рівнях [2, с. 47—49];

3) принцип партисипативності, який передбачає широке залучення громадян, бізнесу, інститутів громадянського суспільства до формування та реалізації регіональної політики. Це дозволяє підвищити інклюзивність та легітимність управлінських рішень, мінімізувати опортуністичну поведінку посадовців, мобілізувати суспільні ресурси для досягнення цілей регіонального розвитку [11, с. 72—74];

4) підзвітність та прозорість модернізаційних процесів, виступають принципи транспарентності та відкритості діяльності органів регіонального управління. Згідно з принципом транспарентності регіональні органи влади мають забезпечувати повне та об'єктивне інформування громадян про свою діяльність, прийняті рішення та їх наслідки, використовувати зрозумілі форми та канали комунікації;

5) принцип інтегрованості, який орієнтує на узгодженість та синергію управлінських впливів у різних секторах та сферах. Практична реалізація принципу інтегрованості в публічному управлінні регіональним розвитком передбачає: координацію цілей, пріоритетів та інструментів регіональної, галузевих та секторальних політик; спрямування галузевих та секторальних програм на досягнення комплексних цілей регіонального розвитку; узгодження стратегій розвитку регіонального та місцевого рівнів; використання механізмів міжвідомчої та міжсекторальної співпраці, утворення координаційних структур [11, с. 13—16];

6) принцип інноваційності, який відображає вимоги постіндустріального, інформаційного суспільства. Цей принцип передбачає постійний пошук та впровадження новітніх підходів, методів та технологій у практику регіонального управління, орієнтацію на передовий досвід та кращі практики;

7) принцип адаптивності, який орієнтує на розвиток гнучкості та здатності управлінської системи швидко пристосовуватись до змін зовнішнього середовища. В умовах зростання регіональної конкуренції та мінливості ринкової кон'юнктури саме адаптивність стає вирішальною передумовою життєздатності та успішності модернізаційних зусиль на регіональному рівні;

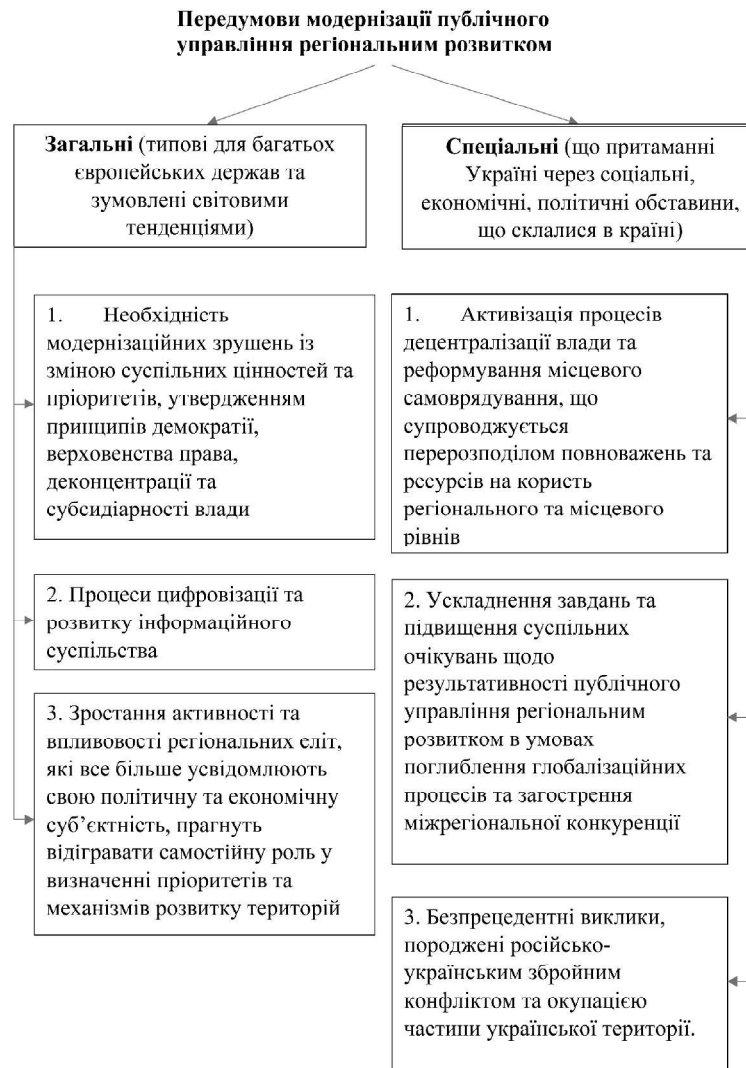

Рис. 1. Передумови модернізації управління регіональним розвитком

8) принцип сталості орієнтує модернізацію регіонального управління на забезпечення збалансованого та довготривалого розвитку територій у єдності економічного, соціального та екологічного вимірів. Реалізація цього принципу передбачає інтеграцію цілей та вимог сталого розвитку в усі аспекти діяльності регіональних органів влади — від стратегічного планування до операційного управління [42, с. 89—93];

9) принцип ефективності, який спрямовує управлінську діяльність на досягнення максимальних результатів при мінімальних витратах ресурсів. Критеріями ефективності при цьому виступають не лише економічні показники, але й соціальні, екологічні параметри регіонального розвитку, рівень задоволеності громадян якістю публічних послуг та власною участю в управлінні територіями;

10) принцип субсидиарності, який вимагає прийняття рішень на найнижчому з можливих територіальних рівнях за умови його відповідності масштабам проблеми. послідовна реалізація принципу субсидиарності дозволяє оптимізувати розподіл повноважень та ресурсів між різними рівнями управління, забезпечити їх збалансовану участь у процесах регіонального розвитку, підвищити мотивацію та відповідальність місцевих органів влади [9, с. 51—55];

11) принцип інклюзивності, що передбачає забезпечення рівних можливостей для всіх соціальних груп та територій щодо доступу до процесів прийняття управлінських рішень та розподілу суспільних благ. Реалізація цього принципу вимагає подолання різноманітних бар'єрів та проявів дискримінації в регіональній політиці, створення інклюзивних інститутів та механізмів представництва інтересів вразливих груп, впровадження інструментів позитивної дискримінації щодо депресивних та відсталих територій [13, с. 241—245].

Таким чином, модернізація публічного управління регіональним розвитком відбувається під впливом комплексу взаємопов'язаних передумов та факторів, що визначають її зміст, напрями та механізми здійснення. Передумови модернізації представляють собою сукупність об'єктивних та суб'єктивних обставин, подій та явищ, які зумовлюють необхідність якісного оновлення системи регіонального управління відповідно до вимог часу. Натомість фактори модернізації — це чинники та рушійні сили, що безпосередньо впливають на перебіг та результати модернізаційних перетворень в регіональному вимірі.

За таких умов модернізація регіонального управління стає необхідною відповіддю на виклики децентралізації, передумовою повноцінної реалізації її потенційних переваг для територіального розвитку.

У цілому, модернізація публічного управління регіональним розвитком являє собою комплексний та багатовимірний процес якісної трансформації цілей, функцій, структур та механізмів управлінського впливу на регіональні системи відповідно до вимог сьогодення. Ефективність та результативність цього процесу значною мірою залежить від правильності вибору та послідовності реалізації стратегічних напрямів модернізації, які визначають її цільові орієнтири, пріоритетні завдання та очікувані результати на довгострокову перспективу. Осучаснення регіонального менеджменту на основі впровадження ринкових механізмів, принципів і технологій корпоративного управління стає обов'язковою передумовою забезпечення конкурентоспроможності українських регіонів на національному та глобальному рівнях.

Передумови модернізаційних процесів можна поділити на загальні (типові для багатьох європейських держав та зумовлені світовими тенденціями) та спеціальні (що притаманні Україні через соціальні, економічні, політичні обставини, що склалися в країні) (рис. 1).

Стратегічним напрямом модернізації публічного управління регіональним розвитком є цифровізація управлінських процесів, розбудова електронного урядування та цифрової демократії на регіональному та місцевому рівнях. Цифрова трансформація регіонального управління передбачає впровадження технологій електронного документообігу, відкритих даних, он-лайн платформ надання адміністративних послуг, автоматизованих систем підтримки прийняття управлінських рішень, просторового планування та моделювання тощо. Використання потенціалу цифрових технологій дозволяє радикально підвищити ефективність, прозорість та інклюзивність регіонального управління, мінімізувати корупційні ризики, розширити можливості для участі громадян та інститутів громадянського суспільства у вирішенні питань регіонального та місцевого розвитку.

Особливої уваги заслуговує інституційний вимір модернізаційних перетворень та пріоритетність розбудови повноцінної системи багаторівневого врядування регіональним розвитком. Остання має базуватись на принципах субсидіарності та децентралізації повноважень, забезпеченні збалансованого розподілу функцій та ресурсів між органами публічної влади різних рівнів, розширенні фінансової та управлінської автономії регіонів і територіальних громад. Невід'ємною складовою інституційної модернізації є також розвиток мережевих та горизонтальних форм співпраці між регіональною та муніципальною владою, бізнесом, експертним середовищем та організаціями громадянського суспільства у вирішенні завдань регіонального розвитку. Зміцнення інституційної спроможності та дієвості органів публічного управління є ключовою передумовою для підвищення ефективності та демократичності регіональної політики.

Стратегічним напрямом модернізації публічного управління регіональним розвитком в сучасних умовах стає також інтеграція концептуальних засад та механізмів "розумної" стратегії управління в регулятивні практики. Реалізація моделі смарт-спеціалізації в Україні передбачає ідентифікацію та цільову підтримку

унікальних для кожного регіону, заснованих на знаннях та інноваціях, видів економічної діяльності, що мають потенціал забезпечення конкурентних переваг в глобальному масштабі. Орієнтація регіонального управління на зміцнення інноваційної екосистеми та розвиток потенціалу смарт-спеціалізації вимагає суттєвої трансформації регуляторного середовища та відповідного інструментарію — формування кластерної інфраструктури, преференцій для інноваційного бізнесу, розвитку публічно-приватного партнерства та венчурного інвестування, брендингу територій тощо [12, с. 13—15].

Модернізація публічного управління регіональним розвитком в умовах європейської інтеграції України має також концептуально та інструментально орієнтуватись на забезпечення сталого розвитку територій в його економічному, соціальному та екологічному вимірах згідно цілей, визначених ООН на період до 2030 року. Реалізація стратегії сталого регіонального розвитку передбачає інтеграцію принципів збалансованості, "зеленого" та інклюзивного зростання, соціальної згуртованості та справедливості в усі аспекти прийняття та реалізації управлінських рішень. Пріоритетності набувають завдання структурно-технологічної перебудови регіональних економік на засадах ресурсоефективності та низьковуглецевого розвитку, формування "зеленої" інфраструктури, впровадження кращих доступних екологічних практик та технологій, інклюзивної зайнятості.

Це актуалізує завдання інституціоналізації агенцій регіонального розвитку як ключових суб'єктів імплементації інструментів згуртованості на регіональному рівні, впровадження інтегрованих операційних програм регіонального розвитку за прикладом програм ЄС, адаптації вітчизняної системи моніторингу регіонального розвитку до європейських підходів, розвитку транскордонного та міжрегіонального співробітництва.

Отже, очікувані результати модернізації публічного управління регіональним розвитком мають охоплювати інституційні, структурні, функціональні, кадрові та технологічні аспекти трансформації управлінської діяльності з урахуванням впливу проведених змін на розвиток регіонів та задоволення потреб територіальних громад.

ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

На основі проведеного джерельного аналізу підходів сучасних вітчизняних і зарубіжних вчених до визначення змісту дефініції "модернізація системи публічного управління регіональним розвитком" визначено, що в науковій літературі значна кількість визначень, які базуються на інституційному, системному, чи процесуальному підході, по-різному характеризують і описують процес, етапи та саму суть модернізації. Всі підходи об'єднують те, що наслідками впровадження модернізації є покращення якості системи публічного управління регіональним розвитком, комплексна трансформація цілей, функцій, структур, механізмів та інструментів управлінської діяльності.

До основних сучасних концепцій регіонального розвитку запропоновано віднести: концепцію нової регіональної політики; концепцію нового регіоналізму; кон-

цепцію багаторівневого врядування (multi-level governance); концепцію "розумного", сталого та інклюзивного розвитку регіонів. Кожна з означених концепцій направлена на підвищення економічної, соціальної та адміністративної спроможності регіонів, але вони різняться методичними підходами та стратегічними акцентами.

При аналізі ключових принципів модернізації публічного управління регіональним розвитком, доведено необхідність використання кожного з них, адже саме принципи законності, субсидіарності, партисипативності, підзвітності та прозорості модернізаційних процесів, принцип інтегрованості, інноваційності, адаптивності, сталості, ефективності, субсидіарності та інклюзивності забезпечують збалансованість системи публічного управління.

В результаті проведеного аналізу базових передумов модернізації регіональної політики запропоновано класифікувати їх на загальні (типові для багатьох європейських держав та зумовлені світовими тенденціями) та спеціальні (типові для України і характеризують соціальні, економічні, політичні обставини, що склалися в країні).

Перспективним напрямком для подальших наукових розвідок вбачається дослідження методології та оцінки результатів підвищення інституційної спроможності системи регіонального управління внаслідок модернізації.

Література:

1. Попов С.А. Державно-управлінські нововведення: теорія, методологія, практика: монографія. Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2014. 296 с.
2. Модернізація державного управління та європейська інтеграція України: наук. доп. / авт. кол.: Ю.В. Ковбасюк, К.О. Ващенко, Ю.П. Сурмін та ін.; за заг. ред. Ю.В. Ковбасюка. К.: НАДУ, 2013. 120 с.
3. Куц Ю.О. Сучасні тренди модернізаційних процесів публічного управління. Ефективність державного управління. 2015. Вип. 43. С. 101-106.
4. Pollitt C., Bouckaert G. Public Management Reform: A Comparative Analysis — Into The Age of Austerity. New York: Oxford University Press, 2017. 388 p.
5. Keating M. The New Regionalism in Western Europe: Territorial Restructuring and Political Change. Cheltenham: Edward Elgar Publishing, 2000. 256 p.
6. Eberhardt A. The Concept of Good Governance. Studia i Analizy Europejskie. 2019. No. 1. P. 13—28.
7. Hettne B. Globalism and New Regionalism / Hettne Bjorn, Inotai Andras and Sunkel Osvaldo. New York: Macmillan, 1999. 308 p. P. 16—17.
8. Суворов В. П. Багаторівневе управління в контексті реалізації європейських політик щодо розбудови України на субнаціональному рівні. Державне будівництво. 2023. № 1 (33). С. 119—131.
9. McCann P. The Regional and Urban Policy of the European Union: Cohesion, Results-Oriented and Smart Specialisation. Edward Elgar, 2015. 304 p.
10. Шевченко О.О., Кульчицька Е.А. Модернізація механізму публічного управління розвитком регіону. Публічне управління і адміністрування в Україні. 2023, № 37. С. 56—59.

11. Жук П.В. Спеціалізація регіональної економіки: теоретичні засади модернізації і практика реалізації в умовах євроінтеграції // Регіональна економіка. 2021. № 2. С. 5—16.

12. Бобровська О.Ю., Крушельницька Т.А. Теоретико-методологічні засади модернізації публічного управління на регіональному рівні в умовах реформ // Публічне управління та регіональний розвиток. 2020. № 10. С. 80—108.

13. Червякова О.В. Механізми трансформації державного управління в умовах суспільних змін: монографія. Київ: Інститут законодавства ВРУ, 2015. 390 с.

References:

1. Popov, S. A. (2014), *Derzhavno-upravlins'ki novovvedennia: teoriia, metodolohiia, praktyka* [Public administration innovations: theory, methodology, practice], ORIDU NADU, Odesa, Ukraine.
2. Kovbasiuk, Yu.V. Vashchenko, K.O. and Surmin, Yu.P. (2013), *Modernizatsiia derzhavnoho upravlinnia ta yevropeiska intehtatsiia Ukrainy* [Modernization of public administration and European integration of Ukraine], NADU, Kyiv, Ukraine.
3. Kuts, Y.O. (2015), "Current trends in modernization processes of public administration", *Efektivnist' derzhavnoho upravlinnya*, vol 43, pp. 101—106.
4. Pollitt, C. and Bouckaert, G. (2017), *Public Management Reform: A Comparative Analysis — Into The Age of Austerity*, Oxford University Press, Oxford, UK.
5. Keating, M. (2000), *The New Regionalism in Western Europe: Territorial Restructuring and Political Change*, Edward Elgar Publishing, Cheltenham, UK.
6. Eberhardt, A. (2019), "The Concept of Good Governance", *Studia i Analizy Europejskie*, vol. 1, pp. 13—28.
7. Hettne, B., Inotai, A. and Sunkel, O. (1999), *Globalism and New Regionalism*, Macmillan, New York, USA.
8. Suvorov, V.P. (2023), "Multi-level governance in the context of the implementation of european policies regarding the development of Ukraine at the subnational level", *Derzhavne budivnytstvo*, vol. 1 (33), 119—131.
9. McCann, P. (2015), *The Regional and Urban Policy of the European Union: Cohesion, Results-Oriented and Smart Specialisation*, Edward Elgar, Cheltenham, UK.
10. Shevchenko, O.O. and Kulchytska, E.A. (2023), "Modernization of the mechanism of public management of regional development", *Publichne upravlinnya i administruvannya v Ukrayini*, Vol. 37, pp. 56—59.
11. Zhuk, P.V. (2021), "Specialization of the regional economy: theoretical principles of modernization and practical implementation in the context of European integration", *Rehional'na ekonomika*, vol 2, pp. 5—16.
12. Bobrovskaya, O.Yu. and Krushelnitska, T.A. (2020), "Theoretical and methodological principles of modernization of public administration at the regional level in the context of reforms", *Publichne upravlinnya ta rehional'nyy rozvytok*, vol. 10, pp. 80—108.
13. Chervyakova, O.V. (2015), *Mechanisms of transformation of public administration in conditions of social changes: monograph*. [Mekhanizmy transformatsiyi derzhavnoho upravlinnya v umovakh suspil'nykh zmin: monohrafiya], Instytut zakonodavstva VRU, Kyiv, Ukraine. *Стаття надійшла до редакції 21.02.2025 р.*